

Cantonspark

Nieuwsbrief juni 2018

NIEUWSBRIEF

CANTONSPARK

Juni 2018

REDACTIE:

*Rob Samson
Greet de Lange
Angelique Bosch van
Drakestein
Geertje Bakker
Urja Niet – Graafland*

INFORMATIE:

Stichting Vrienden van het
Cantonspark

Secretaris: Mevr. G.H.J. de
Lange-Meijer, Rembrandtlaan
29, 3741 TA Baarn. Tel: 035 -
541 3356

E-Mail: [secretariaat@
cantonspark.nl](mailto:secretariaat@cantonspark.nl)

www.cantonspark.nl

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord.....	1
Even voorstellen.... Anneloes Lubbinge.....	3
Vandalisme in het Cantonspark en wat te doen.....	4
Varens	6
Jaarverslag 2017	8
Rhododendrons	12
Wintertuin als belevingscentrum met escape room.....	19
Orchideeën in het Cantonspark	21

WORD DONATEUR !

Voor een bijdrage van € 17,50 per
jaar bent u donateur van de Stichting
Vrienden van het Cantonspark.
U steunt ons daarmee om het
Cantonspark als waardevolle tuin
voor Baarn te behouden.

Stort uw bijdrage op:

Bankrekening RegioBank Baarn,

IBAN: NL51RBRB0983574944. BIC:
RBRBNL21 t.n.v. *Vrienden van het
Cantonspark.*

Voorplaat omslag: *Blettila striata*

Voorwoord

2018 gaat een spannend jaar worden voor het Cantonspark, want er gaat het een en ander veranderen voor het park. Zo zal de renovatie van het park van start gaan in de tweede helft van 2018 waarbij het park zoveel mogelijk in zijn oude staat hersteld zal worden. De stichting Vrienden van het Cantonspark neemt deel aan de werkgroep die door de gemeente hiervoor is opgesteld. Inmiddels is het historisch onderzoek afgerond en een conceptversie van de nieuwe kaart van het park opgesteld. Het padenstelsel is in de nieuwe opzet uitgebreid, zodat er een fraaiere rondwandeling ontstaat. Ook zullen oude en zieke bomen worden gekapt en vervangen. Een van de onderdelen die (nog) niet in het nieuwe plan zijn meegenomen zijn de bruggen, die zich in het park bevinden. Het bestuur constateert, dat het hout niet meer in goede staat verkeert en dat de bruggen vaak glad zijn bij regen en vorst. Dit zorgt- met name doordat de bruggen vrij steil zijn- voor onveilige situaties. De gemeente zal rond augustus een inloopavond organiseren waar bewoners van Baarn meer informatie kunnen krijgen over de ontwikkelingen rondom de renovatie. Daar zal deze Stichting ook aanwezig zijn.

De Wintertuin is inmiddels het decor geworden van de pop-up escape game “*het geheim van de weldoener*” waar spelers door middel van het oplossen van puzzels achter het geheim van August Janssen - de oprichter van het Cantonspark- kunnen komen. Inmiddels hebben al heel wat mensen van binnen en buiten Baarn een poging gewaagd om achter het geheim te komen, waaronder ook dit bestuur. De pop-up escape room zal deze zomer worden uitgebreid met een escapegame in het park zelf: «het mysterie van de botanische tuin». Later dit jaar zal de Wintertuin een ware metamorfose ondergaan en omgebouwd worden tot volledig ingerichte escaperoom en horecafaciliteit. Hiervoor zal onder andere een keuken worden geïnstalleerd, de twee open ruimten in de Wintertuin worden afgesloten, er zal een terras worden aangelegd en er zullen verschillende maatregelen genomen worden op het gebied van klimaatbeheersing. U kunt meer lezen over de ontwikkelingen rondom de Wintertuin in deze nieuwsbrief.

We zijn ontzettend blij met onze vrijwilligers die iedere eerste zaterdag van de maand komt helpen met het beheer in het park. Een enthousiaste groep, die weer of geen weer aan de slag gaat met het snoeiwerk en het

verwijderen van jong opschot en afval. Ook na de storm van begin dit jaar - waarbij het park onder andere de oude Spaanse Eik verloor- hebben de vrijwilligers veel van de afgebroken takken uit het park verwijderd. Het is dan ook dankzij hun inzet dat het park er deze zomer weer zo prachtig bij staat. De afgelopen tijd hebben er regelmatig foto's van het park in volle bloei in de lokale kranten gestaan.

Het park wordt momenteel heel goed onderhouden door de gemeente. Het ziet er niet alleen mooi uit door het werk van de vrijwilligers maar ook door het team dat nu regelmatig in het park aan het werk is.

Al eerder gaven wij aan meer nadruk te willen leggen op de educatieve functie van het Cantonspark. We hebben de afgelopen maanden dan ook een aantal nieuwe, zeer jonge vrijwilligers in het park mogen verwelkomen: de kinderen van BSO Buiten. Eén keer in de twee weken komen zij ons helpen in het park en al doende leren zij meer over het park en de planten en dieren die zich daar bevinden. Limonade wordt verzorgd door de Wintertuin.

We hopen de kinderen nog lang te mogen verwelkomen.

Wilco van Dijen die ons 17 jaar lang als penningmeester heeft bijgestaan is begin dit jaar gestopt. Wij zijn Wilco erg dankbaar voor zijn jarenlange betrokkenheid en inzet voor de Vrienden van het Cantonspark. Een gewaardeerde, kundige collega die wij zeker heel erg zullen missen. Wilco is opgevolgd door Anneloes Lubbinge die sinds juli vorig jaar in Baarn vlak bij het park woont. Zij stelt zich in deze nieuwsbrief aan u voor.

Het bestuur is druk bezig met de implementatie van de nieuwe regels van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Een protocol van het privacy beleid van onze stichting zal binnenkort op onze website verschijnen.

Op 2 oktober organiseren wij in de middag weer een donateurs- en vrijwilligersdag waar wij iedereen willen danken voor hun inzet. Harry Roskam medeoprichter en voorzitter van de Nederlandse Varenvereniging zal een lezing geven over deze planten die overal ter wereld voorkomen in de meest afwisselende vormen. Op pagina xx vindt U een samenvatting van deze voordrachtlezen. Wij zullen u ook nader informeren over de renovatie van het

park en de uitkomsten van het historisch onderzoek. De bijeenkomst vindt plaats in zalencentrum het Brandpunt in Baarn. U kunt zich opgeven voor de bijeenkomst via onze site. Wij hopen u op 2 oktober te mogen verwelkomen.

Met vriendelijke groet,

Het bestuur

Even voorstellen.... Anneloes Lubbinge

In juli 2017 ben ik vanuit Amersfoort naar Baarn verhuisd. Het was een prettige verrassing dat ik een prachtig park met een unieke geschiedenis in mijn achtertuin bleek te hebben. Via mijn buurman Ruud de Meij kwam ik in contact met de Stichting van Vrienden van het Cantonspark. In Amersfoort was ik lange tijd penningmeester van mijn VvE. Toen ik dan ook hoorde dat de stichting Vrienden van het Cantonspark nog een penningmeester zocht, besloot ik te solliciteren. Een leuke kans om iets bij te dragen aan Baarn en aan het Cantonspark! Het is een erg interessante tijd om plaats te nemen in het bestuur nu het park zo in beweging is door de renovatie en de nieuwe invulling van de Wintertuin. Ik hoop de komende tijd veel voor de stichting en het park te kunnen doen.

Ik heb geen groene, maar bedrijfskundige achtergrond en werk als marketing- en communicatiemanager in de zorg. Op dit moment werk ik ad interim bij Roads in Amsterdam: een bedrijf dat gespecialiseerd is in re-integratie en dagbesteding voor mensen met een ggz achtergrond. Ook dat doe ik met heel veel plezier.

Ik hoop u allemaal snel een keer tegen te komen in het Cantonspark!

Vandalisme in het Cantonspark en wat te doen

Het Cantonspark is een prachtig park waar iedereen van kan genieten. Vanwege haar historie als botanische tuin bezit het Cantonspark een aantal unieke bomen, planten en bouwwerken. Helaas is het park ook soms doelwit van vandalisme. Zo zijn vorig jaar de colonnade en acht ruiten van de Wintertuin vernield in het park en zijn bomen en planten niet altijd veilig voor vandalisme.

Tijdelijke maatregelen tegen vandalisme

Om zoveel mogelijk vandalisme te voorkomen, heeft de gemeente enkele maatregelen genomen. Zo is er meer surveillance door politie en gemeentelijke boa's en worden de toegangstijden aangepast naar van zonsopkomst tot zonsondergang. Deze maatregelen zijn tijdelijk en zullen in het najaar worden geëvalueerd. Blijken ze succesvol, dan kunnen ze worden betrokken bij het herstelplan, waar het college van burgemeester en wethouders ook dit jaar mee van start gaat. Een andere maatregel is het aanschrijven van omwonenden middels deze brief.

Let op

Omwonenden kunnen een grote rol spelen bij de preventie van

vandalisme en/of de opsporing van daders van vandalisme. Middels deze brief vraag ik u dan ook om extra alert te zijn op vandalisme. Als u iets ziet of hoort wat u niet vertrouwt, vraag ik u om contact op te nemen met de politie.

Bel 112

Als u omstandigheden ziet die afwijken van het normale patroon, kan er sprake zijn van een verdachte situatie. Neem direct via het alarmnummer 112 contact op met

Vruchten van de Krentenboom (Amelanchier lamarckii)

de politie. Let op het signalement van verdachte personen en op kenmerken van eventuele vervoersmiddelen, zoals merk, type, kleur en kenteken. Uw informatie kan cruciaal zijn voor de opsporing en aanhouding van de dader(s). Niet-spoedeisende informatie kunt u doorgeven via het algemene politienummer 0900-8844.

Anoniem melden

Wilt u niet dat bekend wordt dat u een

melding doet bij politie of gemeente? Dan kunt u ook anoniem melding doen via Meld Misdaad Anoniem op 0800-7000. Als u anoniem meldt, krijgt u geen terugkoppeling over uw melding van politie of Boa's, bij een niet-anonieme melding is dat wel het geval.

Deze brief is gestuurd door de Gemeente Baarn aan de omwonenden van het Cantonspark

Varens

Op de aanstaande donateursdag (2 oktober 2018) zal Harry Roskam een lezing houden over varens. Hij stuurde een samenvatting van zijn voordracht:

Iedere voorjaar weer opnieuw ontrollen zich de krullen van varens. En dat al honderden miljoenen jaren lang. En zeer waarschijnlijk zullen er nog vele honderden miljoenen jaren bij komen. Ver nadat de laatste mens het licht heeft uitgedaan op aarde. En niet ondenkbaar is dan, dat diezelfde mens de varens onbedoeld wellicht op andere werelden heeft geïntroduceerd om daar aan een nieuwe evolutie een bijdrage te leveren.

In tegenstelling tot de meeste zaadplanten is het “zaad” van varens, de spore, zo fijn dat het overal in de lucht mee zweeft en zich bv. ook op kleding vasthecht om daar later op een andere plek weer uit te vallen.

Sporen van varens zijn zo klein dat ze met het blote oog nauwelijks te zien zijn en worden in overweldigende hoeveelheden per plant geproduceerd. Van al die miljarden sporen komt maar een heel klein deel tot wasdom tot een echte volwassen varen. Maar ondanks zijn geringe afmetingen is ieder spore een wondertje van vormgeving. Iedere soort heeft weer

zijn eigen karakteristieke eigen vorm die alleen maar onder een sterke microscoop te zien is en daardoor kan meehelpen aan de determinatie van een varenplant.

Varens komen, behalve op de polen, overal op aarde voor en hebben de meest bijzondere vormen aan genomen. Van millimeters groot tot tientallen meters hoog. Levend onder water tot in de droogste woestijnen. Groeiend in ijskoude tot soms zelfs in gloeiend hete gebieden. Met kleuren, niet alleen groen, maar soms ook rood tot pimpelpaars. Allemaal met eigen aanpassing aan de verschillende milieus om te overleven. Vele soorten kunnen vaak ook nog in vele variaties voorkomen met de meest bijzondere bladvormen. Bij elkaar zo'n 25.000 soorten en variaties. En iedere dag worden er nog nieuwe soorten bij gevonden.

Fascinerende planten die in het Engeland van de negentiende eeuw een ware varengekte deden ontstaan, vergelijkbaar met de tulpengekte bij ons in de gouden eeuw.

In mijn verhaal zal dit alles en nog veel meer de revue passeren. Wel zal ik in mijn verhaal me concentreren op de winterharde varens die we zeker met de huidige winters in onze tuinen kunnen gebruiken.

Jaarverslag 2017

Het jaar 2017 is in diverse opzichten een gedenkwaardig jaar geweest. Twee mensen die vanaf het eerste uur betrokken zijn geweest bij de Stichting, Mr. Elisabeth van Doorne en Dr. Huub van der Aa zijn overleden. In de juni Nieuwsbrief heeft van allebei een in memoriam gestaan. Met ingang van 1 januari zijn drie nieuwe bestuursleden ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Een zeer welkome uitbreiding van het bestuur. Zij hebben zich spontaan aangemeld en zich voorgesteld in de Nieuwsbrief van juni.

In het kader van het Westerdijkjaar, officieel gestart door minister Jet Bussemaker op 10 februari in het Universiteitsmuseum in Utrecht, met als thema 100-jaar vrouwelijk hoogleraarschap, heeft de Stichting op 24 juni een Westerdijk dag georganiseerd. Een uitgebreid verslag hiervan is te lezen in de Nieuwsbrief van december. Daarnaast zijn bestuursleden aanwezig geweest bij allerlei bijeenkomsten in Utrecht. De voorbereiding van de renovatie van het Cantonspark is inmiddels in gang gezet. Een werkgroep o.l.v. Mariëlle Jansen, namens de gemeente Baarn, waarin participeren De Stichting Vrienden van het Cantonspark, Living Story, de nieuwe exploitant van de Wintertuin,

bureau Arcadië en Hans Knotters is gestart. Het is de bedoeling de renovatie in twee i.p.v. vier jaar te realiseren.

De Stichting werkt met vrijwilligers: bestuursleden, leden van de beheercommissie, rondleiders en vrijwilligers werkzaam in het park. Donateurs en vrijwilligers maken georganiseerde bijeenkomsten en het uitgeven van folders, Nieuwsbrieven etc. mogelijk.

Samenstelling bestuur :

Voorzitter: Jkvr. A.A.C.D. Bosch van Drakestein

Secretaris: G.H.J. de Lange – Meijer

Penningmeester: W.G.J. van Dijen

PR functionaris: Prof. Dr. Dr. H.c . R.A. Samson

Bestuurslid: Ing. R.E. de Meij

Bestuurslid: M.F.A. van der Vegte -van der Pol

Bestuurslid: Mr. W.M.C. de Vrey – Vringer

Bestuurslid: J.C. van Althuis

Dit bestuur heeft in 2017 tienmaal vergaderd. Tevens is via mail en telefoon regelmatig contact onderhouden.

Leden beheercommissie:

Voorzitter: Ing. Ruud de Meij

Leden: urja Niet – Graafland , Ing. Geertje Bakker- Hanisch ten Cate, Just Bleekemolen, Maurice Hinterding, Jkvr. Angélique Bosch van Drakestein, Drs. Hans Persoon.

Leden van de beheercommissie zijn vijfmaal op pad geweest om de bomen in het park te inventariseren met het oog op de komende renovatie. Daarnaast zijn zij betrokken bij de maandelijkse werkdagen.

Coördinator rondleidingen : Urja Niet – Graafland.

Rondleiders: Ing. Geertje Bakker- Hanisch ten Cate, Greet de Lange – Meijer, Tera Naafs en Betty Rootselaar – Naafs.

Maandelijks van april t/m oktober worden gratis rondleidingen van ca. anderhalf uur aangeboden, afwisselend op dinsdag of donderdagavond. In de maanden september en oktober is gekozen voor een rondleiding op zaterdagmiddag. Daarnaast is er de mogelijkheid rondleidingen op verzoek aan te vragen. Het afgelopen jaar zijn drie rondleidingen op verzoek gegeven.

Vrijwilligers werkzaam in het park:

Elke eerste zaterdag in de maand wordt gewerkt in het park van 10 tot 13 uur, met uitzondering van de maanden januari en september en als er sneeuw ligt of vorst in de grond zit. Een vaste groep van ca. 15 vrijwilligers is present en enthousiast aan het werk. De werkzaamheden worden begeleid door Urja Niet – Graafland en Ruud de Meij. Met de verantwoordelijke ambtenaar van de gemeente, de heer Hans Knotters , is regelmatig overleg.

Activiteiten gedurende het jaar waarbij bestuursleden, beheercommissieleden, rondleiders en vrijwilligers betrokken zijn.

Naast de reeds boven vermelde reguliere activiteiten zoals het uitgeven van Nieuwsbrieven, het geven van rondleidingen, het organiseren van iets speciaals voor de donateurs en belangstellenden (Westerdijk dag) en voor de vrijwilligers (picknick op 26 augustus in het park) , zijn er door het hele jaar heen activiteiten geweest waarbij de Stichting betrokken was of bestuursleden acte de présence hebben gegeven. De website wordt actueel gehouden en op facebook is regelmatig iets te lezen.

Het begint in januari met de Nieuwjaarsreceptie van de gemeente , ditmaal met een speciale uitnodiging i.v.m. de nominatie met twee andere kandidaten voor de vrijwilligersprijs 2017. Een mooi boeket bloemen en vereerd met de nominatie, de prijs € 1000,00 ging naar de Scouting. In februari de start van het Westerdijkjaar. In maart aanwezig bij de herbenoeming van burgemeester Röell. In april de housewarming van de toekomstige bewoners van de hortulanuswoning die helemaal in stijl zal worden uitgebreid en verbouwd. In juni de eerste werksessie in het kader van de renovatie. In augustus het Westerdijksymposium in Utrecht. In september deelname aan het Cultureel Festival. In november overleg met Monumentenzorg en een gesprek met de burgemeester over het vandalisme. Er is contact geweest met redacteurs van de Baarnsche Courant, met RTV Eemland en Radio Soest. Veel publiciteit met name over het vandalisme en het Westerdijkjaar.

Vooruitblik 2018

Het wordt een spannend jaar waarin met de renovatie begonnen gaat worden. Ook wat betreft de exploitatie van de Wintertuin door Living Story en wat dit voor het

park gaat betekenen. De escape room wordt momenteel uitgetest maar de aanpassingen moeten nog gerealiseerd worden. Wij hopen dat een verzoek aan burgemeester en gemeenteraad om de naam van een beroemd Baarnse te laten terugkomen in een Westerdijkplantsoen of laan gehonoreerd zal worden. Ook wat betreft de beveiliging hopen wij dat onze wensen ingewilligd zullen worden. Met ingang van april zullen kinderen van BSO buiten tweemaal in de maand in het park gaan werken. Een mooie manier om het bijzondere van het park al jong te leren. Er wordt gewerkt aan een gids voor rondleiders. Heeft het bestuur de nodige uitbreiding gekregen, het aantal rondleiders zou ook uitgebreid mogen worden. Onze penningmeester Wilco van Dijen gaat stoppen. Gelukkig heeft zich iemand aangemeld: Drs. Anneloes Lubbinge , zij heeft de eerste bestuursvergadering al bijgewoond en het bestuur is blij met haar komst. U kunt over haar lezen verderop in de Nieuwsbrief waarin zij zich voorstelt. Op een passende wijze zal t.z.t afscheid genomen worden van Wilco, die 17 jaar lang de penningen fantastisch heeft beheerd. Voor 6 oktober staat een lezing voor donateurs op het programma. Het is

de toegezegde lezing van over varen
n.a.v. de excursie aan de Hortus in
Leiden in 2016. Wellicht kan dan ook
iets verteld worden over de voortgang
van de renovatie. Het zal u niet ontgaan
zijn dat de Stichting Vrienden van het
Cantonspark weer genomineerd was
voor de vrijwilligersprijs, nu voor 2018
en dat de Stichting ditmaal winnaar is
geworden. Een mooie pluim op de hoed
van allen die zich vrijwillig inzetten
voor behoud en verfraaiing van het

Jonge bloemen van de *Cornus caesia*

Cantonspark en een stimulans om
onverminderd door te gaan.

Maart 2018

Greet de Lange, secretaris

*Angelique Bosch van Drakestein,
voorzitter*

Rhododendrons

Op het moment van schrijven staan ze nog overal in volle bloei. In elk nummer van onze Baarnse krant komen ze wel aan bod met een paar mooie foto's. Tijd eens aandacht aan te besteden aan de rododendron.

De *Rhododendron* of rozenboom is met zeker 900 soorten mogelijk het grootste plantengeslacht. Het geslacht behoort tot de Ericaceae of heideachtigen, ook al een grote en soortenrijke familie. Onze heides, dop- en struikheide, behoren ertoe, evenals bos- en veenbessen, maar ook *Enkianthus*, *Kalmia*, *Pieris* en de aardbeienboom (*Arbutus unedo*) uit het Middellandse zee gebied. Ooit werden azalea's tot een ander geslacht gerekend, maar al in de negentiende eeuw zijn zij ingelijfd bij de rododendrons.

Met uitzondering van Afrika en Zuid Amerika komen Rododendrons over de hele wereld voor, zelfs Australië is vertegenwoordigd met twee soorten. Ze groeien in Arctische streken als een lage, kruipende dwergstruiken zoals de *R. lapponicum*. Grotere struiken groeien in tropische gebieden als Indonesië en Maleisië. Verreweg

de meeste soorten zijn te vinden in de bergachtige streken van de Himalayas van de Kaukasus tot in China. Nog steeds wordt daar naar nieuwe soorten gezocht en worden er gevonden. De soorten in de warme, lagere streken worden veelal groot tot boomachtig aan toe. De *R. protistrum* var. *giganteum* zou tot 30 m kunnen worden. Met de toenemende hoogte en breedtegraad neemt de grootte af tot er boven de boomgrens alleen nog lage breed, uitgroeiende dwergstruiken van enkele tientallen centimeters hoog overblijven.

De bladeren zijn veelal ovaal, soms afgerond, soms spits, soms lang en smal. Ook zijn er soorten met meer ronde bladeren. Ze kunnen klein zijn van 1 cm of heel groot tot 1 m, zoals het blad van de *R. sinogrande*. Vaak zijn ze leerachtig en glad, andere soorten hebben behaarde, viltachtige bladeren, het "indument", aan de onderkant soms ook aan de bovenkant. Andere soorten hebben een merkwaardige heel kleine schubjes op een steeltjes aan de onderkant van hun blad, een vervormde haar. Altijd is de bladrand glad.

De meeste soorten zijn groenblijvend, maar er zijn er die in de winter hun blad verliezen.

We herkennen ze eigenlijk gemakkelijk aan hun bloemen die meestal in een tros of zelden met een bloem aan het uiteinde van een tak staan. De bladeren er onder lijken in een krans om de bloemtros te staan. De bloemen kunnen in een grote, stijve, dichte tros boven op die bladkrans staan, soms ook veel losser met enkele bloemen. De knop omvat een aantal knoppen, waaruit de bloemen verschijnen. De bloembladeren zijn meestal onderling vergroeid tot een klok-, trechter- of buisvormig geheel.

Rhododendron soorten houden van een vochtig, meestal wat zuur milieu en een goed doorlatende zeer humeuze grond. Ze wortelen oppervlakkig waardoor ze gemakkelijk uitdrogen. Het blad rolt zich dan op. Dit gebeurt ook bij strenge vorst. Een niet al te donker bos, met bij voorkeur naaldbomen is ideaal. Warmte bevordert de bloei van het volgende jaar.

Sommige soorten verspreiden een heerlijke geur. Het lijkt er op dat de geur aan de kleur is gebonden, voornamelijk wit, roze en geel.

De Europese soorten zijn allang bekend, de alpenrozen (*R. ferrugineum*) uit het boek van de

kleine Heidi en de oostelijker groeiende *R. hirsutum* en natuurlijk de zo bekende *R. ponticum* met de paarse bloemtrossen en de *R. luteum* (vroeger *Azalea pontica*). Rododendrons bevatten het giftige grayanotoxine dat gevaarlijk is voor graasdieren. Paarden kunnen binnen enkele uren sterven aan een kleine hoeveelheid. Het toxine komt ook voor in de honing van de pontische azalea.

Daarover vertelt de Athener Xenophon. Rond 400 v Chr. begeleidt hij als verslaggever een Grieks huurlingenleger van 10.000 man van de Perzische prins Cyrus, die zijn broer Artaxerxes van de troon wil stoten. Weliswaar wint Cyrus de strijd, maar daarbij laat hij zelf het leven. De officieren van het Griekse leger worden verraderlijk gevangen genomen en gedood. Zo zat het leger ver van huis zonder leiders. Aan Xenophon de taak het naar huis te brengen. Die tocht, zowel de tocht heen naar het binnenland van Klein Azië als de tocht terug beschrijft Xenophon in zijn boek *Anabasis* (letterlijk de tocht naar het binnenland).

Mogelijk gaat het in de volgende tekst over honing van de *Rhododendron luteum*:

“Er waren in dat dorpje talrijke

bijenvolken en de soldaten die er van aten, verloren allen hun verstand; zij moesten overgeven, leden aan diarree en niet een van hen kon opstaan. Zij die er maar weinig van hadden gegeten gedroegen zich stomdronken, terwijl zij die er veel van gegeten hadden, waanzinnig leken en in sommige gevallen zelfs hun dood nabij. Zo lag een groot aantal van hen als had het leger een flinke nederlaag geleden, en er heerste grote verslagenheid. De volgende dag was echter niemand gestorven, en op ongeveer hetzelfde tijdstip waarop zij van de honing gegeten hadden begonnen zij weer bij

zinnen te geraken; en op de derde of vierde dag stonden zij op als uit een bedwelming.”

Een 350 jaar later zou de bevolking uit dezelfde streek zelfs potten met honing van deze azalea hebben ingezet tegen het leger van de Romeinse veldheer Pompeius in zijn veldtocht tegen Mithridates. Veel soldaten zouden er van hebben gegeten van wie een aantal dat niet overleefde.

Rhododendrons worden gebruikt in traditionele medicijnen. Van *R. anthopogon* uit Nepal worden etherische oliën gewonnen met antivirale en antibacteriële eigenschappen. Van de bladeren

In het Cantonspark staan verschillende *Rhododendron* soorten. Een uitvoerig taxonomisch onderzoek is noodzakelijk om de verschillende planten exact te identificeren

van de *R. groenlandicum* wordt een kruidenthee getrokken. In Scandinavië wordt *R. lapponicum* gebruikt als vervanging van hop bij de bierbereiding.

De eerste rododendron, *R. indica*, is al in 1680 uit Japan via Batavia ingevoerd in Nederland. In datzelfde jaar stuurde John Bannister zaad van de Amerikaanse *R. viscosum* naar de bisschop van Londen, Henry Compton. Vanaf die tijd zijn rododendrons populair. Meer soorten werden naar Europa gezonden. Men merkte dat ze heel gemakkelijk te kruisen waren en zo zijn ontelbaar vele hybriden ontstaan. Oude en nog steeds populaire kruisingen zijn de witte Cunningham's White, een kruising van *R. ponticum* met *R. caucasicum*, en *R. nobleanum*. Deze heel vroege bloeier met witte tot roze bloemen is, een kruising van *R. caucasicum* met *R. arboreum*.

Door de vele kruisingen is het niet eenvoudig rodo's op naam te brengen. Struiken hebben vaak kenmerken van beide ouders. Zo hebben veel *R. williamsianum* afstammelingen kleine wat ronde bladeren en is vooral het uitlopende blad wat roodachtig.

Rhododendrons doen het prachtig als beplanting langs lanen, waterpartijen en grote gazons. In het verleden zijn

nog al wat rodo's geplant in bossen wat mooie effecten kan opleveren tijdens de bloei. De laagblijvende arctische en alpiene soorten voldoen uitstekend in de rotstuin. In Schotland en Ierland is de rododendron een invasieve struik gebleken. Waarom dat daar gebeurde en elders niet is onduidelijk. Mogelijk ontstond er een verandering in de genen van de *R. ponticum* die veel als onderstam is gebruikt. Wanneer de geënte bovenstam afstierf kon de onderstam enorm uitgroeien.

Vanaf het begin van de negentiende eeuw worden in Gent azalea's gekweekt, afkomstig van de niet winterharde *R. indicum*. Dat zijn dan de azalea's die nu niet alleen meer in de winter worden aangeboden, maar bijna het hele jaar rond. Maar ook de *R. molle* (vroeger de *Azalea mollis*) komen heel vaak uit Vlaanderen. De gentse azalea's zijn in 2010 erkend als Beschermde Geografische Aanduiding (BGA) in de EU.

Geertje Bakker

Gebruikte literatuur:

Kenneth Cox (2005): Rhododendrons and Azaleas A Colour Guide, The Crowood Press.
Wikipedia.

Wintertuin als belevingscentrum met escape room

De Wintertuin in het Cantonspark heeft lang leeggestaan, maar sinds 22 februari is er weer leven in de kas. De botanische kas is nu het decor voor een escapespel dat de bezoeker mee terug neemt naar 1915, naar het werk en leven van August Janssen en zijn vrouw Ella de Ridder. In 1910 liet August Janssen Villa Canton bouwen in Baarn en in 1915 de prachtige Wintertuin. In diezelfde Wintertuin gaan nu dagelijkse groepen van 8-10 mensen aan de slag om het geheim van deze “stille weldoener van Baarn” te ontrafelen door verschillende puzzels binnen en

buiten de kas op te lossen. Gedeelten van de kas zijn hiervoor omgetoverd tot de werkkamers van August en Ella, en aan de wand hangen oude kaarten en foto's van Baarn en het Cantonspark. Door het oplossen van de puzzels verkrijgen de teams een code waarmee ze het slot van een kist kunnen openen die het geheim van August Janssen bevat.

“Het Geheim van Weldoener” is een tijdelijk spel: deze zomer wordt de monumentale kas verbouwd en opnieuw ingericht. In de nieuwe opzet biedt De Wintertuin plaats aan

twee kassen met escaperooms en een bezoekerscafé met terras dat uitkijkt over het Cantonspark. Daarnaast zullen er de nodige aanpassingen worden gedaan om het klimaat en de akoestiek te verbeteren. Nu variëren de temperaturen in het gebouw van -7 graden tot +58 graden Celsius. Zonwering, koeling en verwarming moeten in het gebouw gaan zorgen voor een draaglijker klimaat. Ook komt er een “levende groene wand” met beplanting die het oorspronkelijke kasgevoel moet terugbrengen. In september moet het terras van de Wintertuin klaar zijn en in oktober gaat – als alles volgens planning verloopt- de nieuwe escaperoom open.

Inmiddels heeft ook het bestuur kennis mogen maken met het escapespel. Ondanks aanzienlijke (voor)kennis op het gebied van het park, de Wintertuin en het leven van August Janssen hebben wij de kist niet kunnen openen. Wel hebben we een erg gezellige ochtend gehad en zijn we onder de indruk van de wijze waarop de geschiedenis van het park tot leven wordt gebracht in het spel. Wij hopen dat er op deze manier nog veel meer mensen uit Baarn en omstreken kennis mogen maken met het unieke Cantonspark. Wij wensen

Living Story dan ook veel succes met de komende verbouwing en kijken uit naar een prettige samenwerking.

Meer informatie over de escaperoom kunt u vinden op: <https://wintertuinexperience.nl/>

Orchideeën in het Cantonspark

Dit jaar heeft in mei de aardorchidee of Japanse orchidee weer prachtig gebloeid in het perk aan de linkerkant van de oude woning van de hortulanus.

De goede groei en mooie bloei is zeker te danken aan het werk van onze vrijwilligers die in de winter van 2015-2016 het bed met de aardorchideeën, helemaal hebben opgegraven, de knollen geschoond en van verse grond voorzien (zie foto's). De planten hebben deze behandeling zeker gewaardeerd, want ze hebben daarna

elk jaar zeer mooi gebloeid.

Bletilla is een winterharde aardorchidee met knolachtige rhizomen (ondergrondse schijnknolletjes) met zwaardvormige bladeren is frisgroen en is matig winterhard. De plant wordt 40 cm hoog en staat graag in de zon of halfschaduw en vormt een lange vertakte stengel met een lila-rose orchidee-achtige bloem. De bloemen zijn violet-rose tot purperkleurig, orchidee-achtig met een drielobbig onderlip.

De vrijwilligers aan het werk met het opschonen van het perk met de Bletilla planten. De rhizomen en de bloemen van Bletilla striata.

Bletilla is een geslacht met meerdere soorten orchideeën uit de onderfamilie *Epidendroideae*. De naam *Bletilla* betekent 'kleine Bletia', en heeft betrekking op de erg gelijkende maar grotere bloemen van het geslacht *Bletia*. Dit geslacht is genoemd naar Spaanse botanicus Don Louis Blet.

Bletilla striata is afkomstig uit China, Japan en zuidoost-Azië maar wordt in vele landen aangeplant. De soort is bekend onder vele namen zoals: Hardy orchid, Chinese ground orchid, urn orchid, hyacinth bletilla, Japanorchidee (Duits), mikadobloemst (Deens), shiran (Japans), bai ji (Chinees).

Hoewel de plant nu overal verkrijgbaar is en in vele tuinen wordt aangeplant is het in de Westerse wereld niet bekend dat *Bletilla striata* ook een medicinale werking bezit. Uit de Chinese medische literatuur is bekend dat de medicinale werking van de rhizomen al voor 500 jaar voor Christus beschreven is. Het werd gebruikt als een belangrijke middel voor de genezing van wonden, en om zwelling en bloeding te gaan.

De orchidee wordt nu vooral gekweekt in de Chinese provincie Guizhou. Voor de bereiding van het medicijn worden de wortelstokken gewassen en gedroogd en gedroogd in de zon. Daarna worden de wortelstokken in schijfjes gesneden of vermalen tot een fijn poeder (zie foto). De stoffen die in dit poeder zitten zijn vooral gelatine, essentiële oliën, stilbenoiden, blespirolen en glucosides. Het smaakt eerst bitter en daarna zoet wanneer je erop kauwt. Er zijn vele claims met betrekking tot geneeskundige werking, zoals verlichting bij chronische hoest, bronchitis en indigestie. Het schijnt ook te helpen tegen tuberculose, dysenterie en koorts.

Deze plant is daarom niet alleen mooi maar voor ons ook nuttig,

Stichting Vrienden van het Cantonspark

Secretaris: Mevr. G.H.J. de Lange-Meijer

Rembrandtlaan 29, 3741 TA Baarn.

Tel: 035 - 541 3356. E-Mail: secretariaat@cantonspark.nl

www.cantonspark.nl